

assessment methods, the article deals with self-assessment and peer-assessment only, whereas other alternative assessment methods are the prospects for the further research.

The studied problem is more than topical as the positive expertise for the British pedagogues in this area can be used in the homeland comprehensive secondary education institutions. First of all, it includes the increase of schoolchildren's motivation, independence of their learning, getting them acquainted with the assessment criteria, formation of their own opinion about the learning process, the most effective ways of improving skills and abilities in a foreign language, providing them with an opportunity to analyze the interdependence between the work performed on learning and the gained outcomes.

However, both self-assessment and peer-assessment are impossible without assuring certain conditions for it. They primarily comprise the corresponding atmosphere in a classroom as a basis for the effectiveness of the considered alternative assessment methods, understanding the studied material by the pupils, assessment criteria, formation of the pupils' interview skills, using the most effective assessment tools, presence of the classmates-partners, feedback, and realization of them.

In order to get the corresponding scientific results, the author applied to the theoretical as well as the empirical research methods.

Key words: *comprehensive secondary education institution, schoolchild, alternative assessment methods, foreign language awareness, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, peer-assessment, self-assessment, assessment principles*

УДК 378:147:001.897

Ю. М. Кобюк

Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України

ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ДОСВІД

У статті проаналізовано тенденції розвитку вищої освіти в Австралії. Виокремлено основні фактори, що вплинули на реформування вищої освіти. Проаналізовано основні етапи та напрями її модернізації. Висвітлено основні перетворення, які були здійснені в освітній системі країни після проведення реформ. Визначено характерні риси австралійської освітньої системи та розкрито принципи, на яких вона базується.

Ключові слова: *реформа, модернізація, інтеграція, вища освіта.*

Постановка проблеми. Нині інтеграційні процеси охоплюють усі сфери життєдіяльності, зокрема й галузь вищої освіти, актуалізують наукове співробітництво між усіма країнами світу. Наша держава, яка націлена на входження до світового простору, модернізує свою освітню діяльність у контексті глобальних вимог. Орієнтиром культурного і освітнього перетворення Україна обрала провідні країни світу, серед яких значне місце посідає Австралія.

На сучасному етапі Австралія визнається однією з найбільш безпечних і стабільних країн світу, культура й освіта якої визнана як одна з найякісніших, найстабільніших і найдемократичніших у світі. Саме тому

австралійський досвід реформування й розвитку вищої освіти є актуальним для освітньої й педагогічної науки України.

Аналіз актуальних досліджень. Різноманітні аспекти проблеми реформування системи освіти Австралії, у тому числі вищої, висвітлені в працях: Дж. Даукінса, Л. Мартіна, Б. Нельсона та ін. Такі провідні науковці як: Д. Андерсон, П. Болдуїн, Д. Гібсон, Г. Харман, П. Кармел, К. Макінніс, Ф. Нарин займалися дослідженнями в галузі реформування австралійської вищої освіти. Особливості реформування вищої освіти Австралії описано у працях С. Маргінсона і М. Консидайна. Особливе значення інтернаціоналізації вищої освіти Австралії обґрунтовано Т. Мазаролом, Г. Сотаром, Д. Смартом та ін. Аспекти інтеграції вищої освіти висвітлено в працях вітчизняних учених: Н. Авшенюк, Н. Бідюк, К. Василенко, М. Євтуха, І. Зязюна, В. Кременя, Т. Кучай, О. Локшиної, Н. Махині, Н. Ничкало, О. Огієнко, Л. Пуховської, А. Сбруєвої та ін.

Виклад основного матеріалу. Становлення університетської освіти Австралії пройшло шлях від утворення бінарної системи навчання до запровадження об'єднаної національної системи вищої освіти, що позначений удосконаленням дослідницької діяльності університетів. Сьогодні перед вищою освітою Австралії постає питання про надання знань і вмінь, які б вирішували багатогранних соціальних, економічних, наукових і культурних проблем, що існують у сучасному суспільстві. З метою забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти на світовому ринку освітніх послуг ця країна максимально вдосконалила організацію освітньої системи. Структурні перетворення, що відбувались у системі вищої освіти сприяли вирішенню даного питання. На сьогодні це країна, що займає провідну позицію у світі в рейтингу якості освітніх послуг, що надаються.

Процес реформування вищої освіти в Австралії має чіткий, логічний, послідовний характер. Серед основних факторів, що вплинули на напрям, зміст і темпи реформування вищої освіти в Австралії, можна виділити: різке збільшення кількості студентів; підвищення ролі знань і зростання попиту на фахівців із вищою освітою; посилення значення педагогічних технологій навчання; глобальна конкуренція за студентів і дослідницькі контракти; світова тенденція до перетворення професійної освіти в безперервний процес, що втілюється в Австралії в широке запровадження дистанційного навчання, індивідуальне складання навчальних програм, розроблення комбінованих наукових ступенів.

Основними особливостями процесу реформування є: спрямованість на інтеграцію в освітній простір, упровадження сучасних інформаційних технологій навчання, збереження усталених і розвиток інноваційних форм та методів навчання у вищій школі, перенесення витрат на підготовку висококваліфікованих фахівців з уряду на студентів. Однією з основних тенденцій у реформуванні вищої освіти Австралії є курс на експорт освітніх послуг, що сприяє модернізації вищих навчальних закладів і всієї вищої

освіти країни. У зв'язку з цим помітний стрімкий розвиток дистанційного та транснаціонального навчання й утворення міжнародних навчально-освітніх комплексів.

Аналіз документів уможливив виокремлення основних етапів реформування вищої освіти Австралії:

- створення ієрархії вищих навчальних закладів;
- створення об'єднаної національної системи вищої освіти й удосконалення дослідницького сектору;
- активізація експорту вищої освіти, удосконалення системи контролю якості вищої освіти Австралії та створення системи підтримки й розвитку дослідницької діяльності;
- зміцнення позицій Австралії на світовому освітньому ринку, створення диференційованого ринку освіти, що базований на системі позик, та заснування «Агентства якості австралійських університетів».

Г. Слосанська у своїх дослідженнях виокремила такі основні напрями реформування системи вищої освіти Австралії:

- спрощення процесу переміщення студентів, викладачів і науковців між інституціями, що надають освітні послуги;
- посилення уваги до якості освітньо-професійних програм;
- спрощення умов вступу у вищі навчальні заклади та працевлаштування [4].

Розглянемо детальніше кожен із цих напрямів.

Перший напрям реалізовується шляхом розвитку співпраці вищих навчальних закладів Австралії з іншими країнами, зокрема Європою; а також шляхом визнання дипломів, ступенів і кваліфікацій, організації навчального процесу за принципом застосування європейської кредитно-трансферної системи як засобу підвищення рівня мобільності студентів.

Для підвищення мобільності студентів та викладачів ВНЗ Австралії запровадили єдиний міжнародний додаток до диплома, який, на сьогодні, отримують усі випускники австралійських університетів. Додаток до диплома містить інформацію про навчальний заклад, який присвоює кваліфікацію; про зміст і обсяг навчальних програм; особливості навчання; форми підсумкового контролю; академічні і професійні права особи, яка отримує документ тощо. Додаток до диплома виступає гарантом якості знань і навичок випускника; забезпечує його доступ до подальшого навчання; інформує про права випускників відносно їх професійного статусу [1]. Це значно спрощує процедуру визнання австралійських кваліфікацій в Європі.

З метою спрощення процесу переміщення студентів, науковців та викладачів між навчальними закладами Австралії та світу впроваджено єдину систему освітніх кваліфікацій.

Важливим поштовхом для підвищення рівня мобільності учасників навчального процесу між навчальними закладами Австралії і світу стало запровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) в

систему освіти Австралії. Уніфікована кредитно-трансферна система чітко визначає обсяги виконаної студентами роботи з урахуванням всіх видів навчальної і наукової діяльності [1, 2].

Другий напрям модернізації освіти в контексті реформування системи вищої освіти Австралії полягає в посиленні уваги до якості освітньо-професійних програм. Реалізується цей напрям через розширення доступу до вищої освіти, що вимагає Болонський процес, та забезпечення якісного рівня підготовки майбутніх спеціалістів.

Аналіз нормативно-правових документів свідчить, що розширення доступу до вищої освіти в Австралії відбувається шляхом: збільшення кількості абітурієнтів вищих навчальних закладів; ранньої профорієнтації; забезпечення об'єктивності вступних випробувань; упровадження нових форм навчання з використанням інноваційних технологій у навчальному процесі; стипендіальні програми та гранди для студентів і молодих науковців; фінансування державою наукових досліджень; доступність вищої освіти малозабезпеченим верствам населення [1, 2].

Для належного забезпечення якості освітньої діяльності законодавством Австралії передбачено чіткий та прозорий механізм її регулювання, основним елементом якого є акредитація освітньо-професійних програм відповідно до критеріїв якості навчального процесу та діяльності вищих навчальних закладів, які розроблені за вимогами Міжнародного Стандарту Якості. Акредитація в Австралії здійснюється галузевими неурядовими організаціями за умови узгодження з Державною Акредитаційною Комісією. У сучасних умовах акредитація є важливою ланкою в процесі регулювання рівня освіти та якості освітніх послуг.

На сьогодні пріоритетним завданням освітніх закладів Австралії є забезпечення повноцінного фінансування, що слугує невід'ємною умовою до створення доступної та якісної освіти. В Австралії утворено систему співфінансування вищої освіти, яка передбачає побудову партнерських взаємин вищих навчальних закладів та великих підприємств, бізнес-організацій та інших зацікавлених структур і організацій. Такий підхід дозволяє здійснювати підготовку фахівців із подальшим забезпеченням їх роботою. Продуктивною у фінансуванні діяльності австралійських університетів стає система грантів, які можуть надходити з різноманітних джерел державного та приватного секторів (гранти Центрального уряду, гранти місцевого управління освітою, гранти науково-дослідницьких рад, добровільні внески приватних організацій або осіб) [3].

Держава також бере активну участь у фінансуванні структурних перетворень, що відбувається в системі вищої освіти Австралії. Реформи освіти уряду Б. Нельсона мали яскраво виражений ринковий характер: включення ринкових питань у реформи і створення диференційованого ринку освіти, базованого на системі позик. Основним важелем впливу на

систему вищої освіти стало фінансування. Розвиваються переважно інженерно-технічні напрями підготовки, уряд заохочує комерційну діяльність університетів, розширення їхніх контактів із промисловими й комерційними сферами. Автономія університетів різко обмежується, оскільки держава вимагає звітності стосовно витратної частини бюджету, що було новим в університетському житті. Запроваджено контроль за регулюванням чисельності й розподілом за напрямами підготовки студентів, формуванням змісту навчання, напрямів наукових досліджень. Якість діяльності університетів безпосередньо контролює Агентство якості австралійських університетів.

Актуальним питанням на шляху модернізації системи вищої освіти в Австралії є спрощення умов вступу у вищі навчальні заклади і працевлаштування випускників. Автономність австралійських університетів дозволяє їм самостійно визначати кількість абітурієнтів та принципи їх відбору. Хоча держава на федеральному рівні має право заборонити університетам приймати на певну спеціальність за умови надлишкової кількості фахівців даного профілю на ринку праці.

Принцип вільного вступу в університет дозволяє кожному стати студентом вищого навчального закладу за наявності в нього відповідних документів. Окремі університети можуть вимагати від абітурієнта: досвід роботи, проходження співбесіди, тести на професійну придатність або складання додаткових іспитів.

Ознайомлення із системою організації навчального процесу в сучасних австралійських університетах свідчить, що в країні існує суворий відбір претендентів на окремі спеціальності. Мотивоване залучення студентів до навчання є показником успіху навчального закладу.

В умовах соціально-економічних змін, що відбуваються в суспільстві, в австралійському зокрема, вища освіта покликана надавати знання, формувати вміння та навички, які є необхідними для професійного розвитку. Основною метою Австралійських вищих навчальних закладів є підвищення рівня кваліфікацій, підтримка й оновлення кваліфікованих спеціалістів завдяки тісній співпраці навчальних закладів із професійним середовищем. Це допомагає оцінити перспективи в освітній сфері, поліпшити надання й доступність послуг, сприяє працевлаштуванню випускників. Проходження практичної підготовки є яскравим прикладом тісної співпраці навчальних закладів із професійним середовищем. Цей процес передбачає активне залучення майбутнього фахівця до сфери професійної діяльності, дозволяє вдосконалити не тільки професійні навички, але й визначити місце майбутнього працевлаштування випускника.

Ретельний аналіз важливих документів дає підстави зробити висновок про те, що вся діяльність керівництва освітнього сектору сприяла розвиткові вищої освіти Австралії й зміцненню її позицій на світовому ринку.

У процесі трансформації вищої освіти в Україні доцільно враховувати австралійський досвід реформ, а саме: управління й делегування повноважень, підтримка корінного населення, забезпечення рівного доступу до освіти.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз австралійської системи освіти дає підстави говорити про те, що завдяки загальноєвропейським традиціям, які лежать в її основі, а зокрема британської системи освіти, вона всесвітньо визнана, але водночас не викорінює власних традицій та звичаїв. Порівняно з інноваціями, які відбуваються у вітчизняній освіті й науці, у яких нововведення переважають над традиціями, австралійський стан освіти має власні традиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade. – Australia in Brief [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfat.gov.au/aib/history.html>.
2. Australian Standard Classification of Occupations (ASCO) Second Edition, 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.abs.gov.au/Ausstats/abs@.nsf/0/C684DD00C99A1ADECA25697E0018508>.
3. Корешкова С. П. Тенденції реформування вищої освіти Австралії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / С. П. Корешкова ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2011. – 20 с.
4. Слозанська Г. І. Професійна підготовка соціальних працівників у вищих навчальних закладах Австралії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Г. І. Слозанська ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2011. – 20 с.

РЕЗЮМЕ

Кобюк Ю. Н. Тенденции реформирования высшего образования: австралийский опыт.

В статье проанализированы тенденции развития высшего образования в Австралии. Выделены основные факторы, которые повлияли на реформирование высшего образования. Проанализированы основные этапы и направления его модернизации. Освещены основные преобразования, которые были осуществлены в образовательной системе страны после проведения реформ. Определены характерные черты австралийской образовательной системы и раскрыты принципы, на которых она основывается.

Ключевые слова: реформа, модернизация, интеграция, высшее образование.

SUMMARY

Kobiyk Y. The trends of higher education reforming: Australian experience.

The article analyzes the trends of higher education in Australia. The main factors that influenced the reforming of higher education are determined. The basic stages and directions of modernization are characterized. The basic changes that have been made in the educational system of the country after the reform are revealed. In order to ensure the competitiveness of higher education in the global education market, the country improved organization of the educational system. Today it is a country which occupies a leading position in the world ranking assessing the quality of education.

The university education evolved from the formation of a binary system of education to introduce unified national system of higher education that marked improvement of the

research universities. One of the major trends in the reform of higher education in Australia is the rate of export of educational services, contributing to the modernization of higher education institutions and higher education throughout the country.

It is stressed that the main purpose of Australian higher education institutions is to increase the level of qualifications, support and updating of qualified professionals thanks to the close cooperation of educational institutions with a professional environment. This helps to assess the prospects in the field of education, to improve the performance and availability of services, promotes employment of graduates. Practical training is a vivid example of close cooperation of educational institutions with a professional environment.

The analysis of the principles of the higher education reform in Australia allows noting that the subjects have always advocated education reform. Based on the analysis of the principles of higher education reform in Australia, we can talk about their result: high-quality higher education, the formation of a stable, decentralized system of higher education accessible to all citizens of the country on an equal basis. Careful analysis of important documents leads to the conclusion that all the activities of education sector management contributed to the development of higher education in Australia and the consolidation of its position in the global market.

Key words: *reform, modernization, integration, higher education.*

УДК [342.5.008:796.011.1]:37.014(938)(045)

О. М. Мозолев

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ З РОЗВИТКУ ОСВІТИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

У статті досліджено організаційну діяльність державних органів влади з розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі. Розкрито повноваження та зміст діяльності Ради міністрів Польщі, Міністерства народної освіти, Міністерства науки і вищої освіти, Міністерства спорту й туризму, встановлені завдання центральних і регіональних органів влади з питань розвитку освіти у сфері фізичної культури і спорту.

Ключові слова: *освіта, фізична культура, розвиток, організація, органи влади.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти в Україні, євроінтеграційні процеси, які відбуваються в суспільстві, висувають принципово нові вимоги до змісту теоретико-методологічних, нормативно-правових, організаційних основ діяльності державних органів влади з питань розвитку освіти. Одним з елементів освітньої діяльності є розвиток освіти у сфері фізичної культури і спорту, яка має забезпечити належний рівень формування інтелектуального потенціалу особистості, повну реалізацію вроджених задатків, розвиток і вдосконалення здібностей людини. Одним із пріоритетних шляхів вирішення всього комплексу назрілих проблем є дослідження, систематизація, узагальнення й імплементація в практику освітньої діяльності у сфері фізичної культури і спорту передового управлінського досвіду, і, насамперед, країн, які близькі Україні за етнічними, суспільно-економічними процесами.